

alacsonyabb életkorú gyermekek esetében megfelelő indikátor lehet.

A működésben zavart okozó leggyakoribb problémák a következők:

– A kamaszok nem tartózkodnak a gyermekotthonok területén, szökésben vannak, a szökések miatt speciális ellátásokra kerülnek.

– Iskolai teljesítményük nem éri el a nevelők és a társadalom által elvárt szintet.

– Motiválatlanságuk megszüntetésére nincs megfelelő eszköze a szakellátóknak, az iskola nem kívánatos hely a fiatalok számára.

– Speciális ellátásban részesülő kamaszok hozott problémái felerősítik egymást, a velük kapcsolatba kerülő szakemberek nehezen érnek el tartós viselkedésváltozást náluk.

– A gyermekotthonok hotel szolgáltatásai ellenérdekelte teszik a fiatalokat az önállóság mihamarabbi megszerzésében. A jól felszerelt otthonok hamis valósága becsapja az ellátottakat.

Kutatási tapasztalatok szerint, kamaszoknál, különösen speciális szükségletű fiatalok esetében nem jelent hatékony ellátási formát az integrált ellátási forma. Súlyos drogabúzzal, dependenciával küzdő serdülők ellátásakor, kezelésekor teljesen más pedagógiai és pszichológiai eszközökre van szükség, mint a viselkedészavaros, magatartási problémákkal küzdő gyermekek esetében. Eddigi eredményeink szerint, a szegregáltabb ellátás – a prevención túl, azaz hogy a magatartászavaros gyerekek nem válnak drogfüggővé – olyan terápiás hatású tér kialakítását teszi lehetővé, ahol a szakemberek hatékonyabban tudnak élni eszközeikkel.

Lényeges az is, hogy az intézmények közötti gyors és könnyebb átjárhatóság nagymértékben növelné a szakmai hatékonyságot, hiszen a „befogadás”, az adaptáció, valamint az elbocsajtás, reintegráció csak ennek megvalósulása után válik biztonságossá.

Elképzelésünk szerint, az intézmények egymásra épülő modelljében a kamaszok ellátása a nyitott ifjúsági otthontól a zártabb, speciális ellátást nyújtó intézményen át haladhat, a fiatalok elhelyezése pedig személyiségállapotuk, iskolai teljesítményük, valamint kooperációjuk függvényében alakul.

Az ifjúsági otthon, egy nyitott, a kamaszok igényeit kielégítő gyermekotthon, egy olyan intézményes háttér, ami biztonságot nyújt, és olyan szolgáltatásokat, támogatásokat tesz lehetővé, ami segíti a kiskorúak családjukba való visszatérését.

Nem feltétlen kell, hogy a fiatal folyamatosan itt tartózkodjon, hiszen ezen életciklusban lévők sajátossága, hogy nem feltétlen maradnak otthon. A kritérium a szakemberekkel való együttműködés.

A zártabb, speciális ellátást nyújtó intézményekbe azok a fiatalok kerülnek, akik krízisben, vagy veszélyeztetett helyzetben vannak, és azonnali beavatkozást igényelnek. A szegregáció esetükben éppen a krízisintervenció kapcsán válik hangsúlyossá, mert elképzelésünk szerint, ez a mostaninál zártabb terápiás terület biztosítana. Példaként az adaptáció kérdéskörét említhetjük: egy folyamatosan szökésben lévő gyermek hazatértekor biztosítani kellene egy olyan beilleszkedési időszakot, amikor nem szökhet meg ismét és a szakemberek el tudják kezdeni a vele való foglalkozást. Erre jelenleg csak nevelési felügyelet elrendelésével van lehetőség, ami azonban a tapasztalatok szerint rendkívül körvonalazatlan mind tárgyi feltételeit, mind szakmai tartalmát illetően, valamint elrendelése sok időt vesz igénybe egy olyan helyzetben, amikor az idő kulcsfontosságú.

Meggyőződésünk szerint, a javasolt modellnek a strukturális alapjai léteznek a gyermekvédelmi hálózatban. A nyitott ifjúsági otthon számos tartalmi része már megvalósult, igaz nem kimondva és jóváhagyva. A szökésben lévő gyermekek legnagyobb része ma is tartja az intézménnyel, a szakemberekkel a kapcsolatot személyesen, telefonon, vagy más módon. A jelenlegi jogszabály értelmében mégis köröztetni kell a rendőrséggel. Ez az ellátási forma tehát már működik, nevének kell nevezni, mert akkor válik kontrollálhatóvá.

A modell kétségtelen előnye a fiatalok motivációjának (iskolába járás, együttműködés, stb.) felkeltése, valamint valós szükségleteik kielégítése.

dr. Bede Nóra–Miklósi Balázs–Rakos Eszter

1778/2007 sz. ajánlás¹

■ GYERMEKÁLDOZATOK: AZ ERŐSZAK, KIZSÁKMÁNYOLÁS ÉS DURVA BÁNÁSMÓD MINDEN FORMÁJÁNAK KIIRTÁSA

1. A Parlamenti Közgyűlés – hivatkozással a gyermekáldozatok: az erőszak, kizsákmányolás és durva bánásmód minden formájának kiirtásáról szóló 1530/2007² állásfoglalásra – azt ajánlja a Miniszteri Bizottságnak, hogy szólítsa fel az Európa Tanács azon tagállamait, amelyek még nem tették meg, hogy mie-

lőbb írják alá és ratifikálják a gyermekek védelmével kapcsolatos érvényben lévő nemzetközi és európai jogi okiratokat, különösen az állásfoglalásban említetteket, hat hónapon belül igazolják, hogy megtették az intézkedéseket ez ügyben, és vezessenek be eljárást a tagállamokban élő gyermekek részére nyújtott védelem figyelemmel kísérésére.

2. A Közgyűlés felszólítja a Miniszteri Bizottságot, hogy tegye meg a megfelelő lépéseket annak érdekében, hogy az Európai Tanács tagállamai:

2.1. dolgozzák ki és alkalmazzák az 1530/2007. sz. állásfoglalásban meghatározott belföldi jogi és szociális eljárásokat a

1. 2007. január 23-i (3. ülészak) közgyűlési vitaanyaga (lásd. Doc 11118 (<http://assembly.coe.int/Main.asp?link=/Documents/WorkingDocs/Doc06/EDOC11118.htm>), a Szociális, Egészségügyi és Családi Ügyek Bizottságának jelentése, előadó: Gardet t aúr, és Doc 11138, a Szociális és Egészségügyi és Családi Ügyek Bizottság véleménye, előadó: Ohlsson asszony). A 2007. január 23-i (4. ülészakon) a Közgyűlés által elfogadott szöveg.

2 <http://assembly.coe.int/Main.asp?link=/Documents/AdoptedText/tao7/ERES1530.htm>

gyermek védelmének garantálására az erőszak, kizsákmányolás és durva bánásmód minden formájával szemben;

2.2. ösztönözzék az illetékes nemzeti hatóságokat, hogy biztosítsák a gyermekek bántalmazásának megelőzésével, feltárással és üldözésével kapcsolatos információk és tájékoztatók gyermekek és felnőttek széles körének történő eljuttatását, és hangsúlyozzák a gyermekekkel foglalkozó szakemberek részére ez ügyben nyújtott speciális képzés fontosságát;

2.3. ösztönözzék a nemzeti, európai és nemzetközi szintű partnerségeket és együttműködést a gyermekek védelmét szolgáló hatékony eszközrendszer – például az elszenvedett erőszak különböző formáinak és azok áldozatainak nyilvántartását lehetővé tevő központi adatbank – alkalmazására, a gyermekek kizsákmányolására szakosodott hálózatok leleplezésére és hatástalanítására, valamint megfelelő és hatékony bünyügyi igazságszolgáltatási rendszer felállítására;

2.4. dolgozzanak ki megfelelő anyagi és humán erőforrásokkal támogatott cselekvési terveket a gyermekekkel szembeni erőszak, kizsákmányolás és durva bánásmód minden formájának felszámolására.

3. Emellett a Közgyűlés arra biztatja a Miniszteri Bizottságot, hogy utasítsa illetékes kormánybizottságait, különösen a Parlamenti Közgyűléssel szorosan együttműködő Európai Jogi Együttműködési Bizottságot (CDCJ), hogy készítsen egy egyez-

mény-tervezetet azzal a céllal, hogy a gyermekek részére széles körű, hatékony védelmet nyújtson az erőszak, a kizsákmányolás és a durva bánásmód minden formájával szemben, valamint egy olyan jogszabály-mintát az említett egyezmény-tervezet átültetésére, amely minden tagállamban alkalmazható lenne, és különösen olyan fogalmakat határozná meg, amelyek megfelelnek a gyermekek elsőrendű érdekeinek, összhangban állnak a gyermekek ellen elkövetett bűncselekmények büntetőjogi definícióival, és átfogó védelmet igyekeznek nyújtani a testi és lelki épség mindenfajta megsértésével szemben, bármilyen okból és formában történjen is.

4. A Közgyűlés felkéri a Miniszteri Bizottságot, hogy utasítsa a megfelelő kormánybizottságokat arra, hogy javasoljanak olyan intézkedéseket, amelyekkel megkönnyítik és optimalizálják a gyermekek számára az Európa Tanács érvényben lévő jogi okmányokban, különösen az Emberi Jogokról szóló Egyezményben (5. sz. ETS) és a módosított Európai Szociális Chartában (163. sz. ETS) rájuk ruházott jogok fenntartását célzó fellebbezési és panasztételi eljárások igénybevételét.

5. A Közgyűlés felhívja a Miniszteri Bizottságot, hogy találja meg a módját és eszközeit annak, hogy a gyermekek a lehetőségekhez mérten részt vehessenek az ezen ajánlásnak megfelelően elvégzett munkában.

1849/2008. sz. ajánlás

■ A DEMOKRÁCIA KULTÚRÁJA ÉS AZ EMBERI JOGOK ÉRVÉNYESÜLÉSÉNEK TANÁROK KÉPZÉSÉVEL TÖRTÉNŐ ELŐSEGÍTÉSÉRE

1. Az Európa Tanács különleges fontosságot tulajdonít a demokrácia megtanulásának. Küldetésével és alapértékeivel összhangban támogatja, és úgy tekinti az oktatást, a kultúrát és a tudományt, mint az európai társadalom pilléreit az új kihívások és helyzetek olyan időszakában, amikor együttműködésre és közös erőfeszítésekre van szükség.

2. A tagállamok régóta elismerik, hogy a demokráciát és az emberi jogokat tanulni kell, és, hogy a tanárok alapvető szerepet játszanak ebben.

3. Az Európa Tanács állam- és kormányfőinek 3. csúcstalálkozóján (Varsó, 2005. május 25.) elfogadott cselekvési terv és az Európai Oktatási Miniszterek Állandó Konferenciája 22. ülészakán (Isztambul, május 27.) ajánlásai felhívják az Európa Tanácsot, hogy fokozza tevékenységét a tanárok képzésének terén. Nemrégiben a Parlamenti Közgyűlés elfogadta az Európa oktatásáról szóló 1682/2004. sz.¹ és az európai emberi jogok és demokrácia helyzetéről szóló 1791/2008. sz. ajánlást, amelyek felszólítják az Európa Tanácsot, hogy fogadjon el egy politikai keretdokumentumot az emberi jogok és a demokratikus polgár-

jogok oktatásáról. Ennek a keretdokumentumnak többek között a tanárok képzésének kérdésével kell foglalkoznia.

4. A Közgyűlés erőteljesen támogatja az Európa Tanács által az említett ajánlások nyomán követése céljából szervezett tevékenységeket. Nagy érdeklődéssel fogadja a norvég hatóságok kezdeményezését a kultúrák közötti megértés, emberi jogok és demokratikus polgárjogok oktatása céljából létrehozandó európai erőforrás központra, amelynek egyik fő célkitűzése az ezen a területen működő tanárok és pedagógusok képzése lesz.

5. A Közgyűlés azt ajánlja a Miniszteri Tanácsnak, hogy szólítsa fel a tagállamok kormányait és megfelelő hatóságait arra, hogy nagy mértékben vegyék figyelembe az Európa Tanács e téren meglévő tapasztalatait és szakértelmét. Különösen:

5.1. a gyermekek demokratikus társadalomban való életre történő felkészítését az általános iskolai és középiskolai oktatáspolitikai általános céljaként ismerjék el;

5.2. a demokratikus kultúra és az emberi jogok érvényesítéséhez szükséges ismereteket az osztályteremben vegyék bele a tanárok minden tantárgy oktatásának tananyagába;

5.3. a tanárok képzése tekintetében segítsék elő az egész életet át tartó tanulás perspektíváját, hogy a tanárok képesek le-

¹ <http://assembly.coe.int/Main.asp?link=/Documents/AdoptedText/tao4/EREC1682.htm>